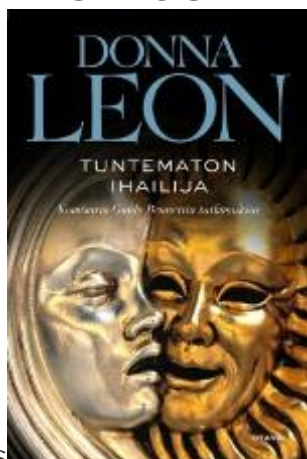

Donna Leon: Tuntematon ihailija

Ruusu... uusia harhakuvitelmia PIRJO KANTOJÄRVI
(7.6.2017)

Donna Leonin *Tuntematon ihailija* (2017, Otava) on uusin suomennettu osa *komisario Guido Brunettin tutkimuksia*. Päähenkilönä on sopraano Flavia Petrelli, jonka Brunetti tuntee jo ennestään. Tällä kertaa oopperatähti on käymässä Venetsiassa La Fenicessa, jossa hänellä on päärooli Puccinin oopperassa Tosca. Vaikka vierailu on lyhyt, Petrelli joutuu turvautumaan Brunettin apuun. Syynä ovat keltaiset ruusut, joita ilmestyy laulajattaren tielle epäilyttävän useasti ja suuria määriä. Kuten arvata saattaa, pelkät ruusut eivät lopulta riitä ihailijalle, vaan hän ryhtyy uusiin, väkivaltaisiinkin toimiin, jotta pääsisi arvostamansa henkilön lähelle ja saisi huomion itseensä.

Tapahtumia seurataan niin Petrellin kuin Brunettinkin näkökulmista, minkä seurauksena päästään pujahtamaan sisälle sekä oopperan kulisseihin että Questuran sisäisiin selkkauksiin. Näiden kahden maailman välillä näyttää olevan yllättävän paljon yhteistä, esimerkiksi henkilöiden tavassa reagoida tapahtumiin.

Valheiden todellisuus

Teoksessa tulee hyvin esille miten haastavaa on joskus tietää, mikä on totta ja mikä valhetta. Sallitun ja rikolliseksi luokiteltavan toiminnan erot voivat hämärtyä jopa komisario Brunettin työpaikalla. Usein on kyse lopulta siitä, kenen näkökulman puolelle on valmis asettumaan.

Brunetti ajatteli säännöllisesti lukemiaan sanoma- ja viikkolehtiä, kollegoidensa kirjoittamia rikosraportteja, hallituksen raportteja. Paola oli oikeassa: suurimmassa osassa niistä oli yhtä paljon tarua kuin tottakin, ja hän tiesi sen niitä lukiessaan. "Taidat olla oikeassa", hän sanoi. "Tarua ja totuutta on usein vaikea erottaa toisistaan."

"Siitähän taiteessa on kysymys", Paola sanoi. "Tosca-ooppera on täyttä valetta, mutta se mitä Toscalle tapahtuu ei ole." (Leon 2017, 51.)

Taide heijastaa todellisuutta, vaikkakin tarinan kautta. Aivan kuin teoksesta olisi helpompaa nähdä, mikä on oikein ja mikä väärin. Kuten Leonin luoman sarjan edellisissäkin osissa, jälleen Brunettin yliopistossa työskentelevä, kirjallisuuteen uppoutuva puoliso Paola päätyy kommentoimaan ympäröiviä tapahtumia. Tällä kertaa hän pohtii esimerkiksi Petrarcan runojen uudelleen tulkitsemista. Innoituksena siihen toimivat Brunettin tutkima tapaus sekä yritykset hahmottaa stalkkereiden ajatusmaailmaa.

"Et tiedä, millaista se on, Guido, kun ihmiset tungeksivat ympärillä ja kaikki haluavat jotakin, haluavat kertoa jotakin itsestään. He luulevat haluavansa kertoa, miten paljon pitivät esityksestä, mutta oikeasti he tahtovat saada esiintyjän muistamaan heidät. Pitämään itsestään." (Leon 2017, 211.)

Teoksen alusta asti käy selväksi, että Flavia Petrellin vainoojalla on vaikeuksia erottaa se, mikä on totta ja mikä tarua tai ainakin, millainen huomion osoitus on hyväksyttävää. Ruusut, viestit sekä puuttuminen Petrellin lähipiiriin kertovat muille pakkomielleestä ja uhasta, mutta ihailijalle ne ovat tapa lähestyä päämääräänsä. Kukaan, jonka kanssa Petrelli on tekemisissä, ei tunnu olevan turvassa.

"No siinä tapauksessa..." Patta aloitti ja Brunetti odotti, kun esimies otti esiin henkisen laskukoneen, jota hän yksin osasi käyttää, ja laskeskeli uhrin tärkeyden perusteella, miten paljon poliisin voimavaroja hän osoittaisi tähän tehtävään. Brunettin katsellessa Patta palautti laskimen mielensä taskuun ja sanoi: "Voisitteko tutkia asiaa?" (Leon 2017, 97.)

Vaikka romaanissa käsitellään Petrellin kokemusten kautta julkisuuden varjopuolia, toinenkaan näkökulma aiheeseen ei pääse unohtumaan. Korkeasta asemasta, tunnettavuudesta sekä sosiaalisista verkostoista voi olla apua henkilöille. Usein saavutettua asemaa käytetään kuitenkin myös väärin. Teoksessa sivutaan niin kaupungissa vallitsevia luokkaeroja kuin oman edun nimissä tehtyjä sääntöjen kiertämisiäkin. Ne vaikuttavat ihmisten arkeen ja häilyvät taustalla, kun rikoksia tutkitaan.

Terävää sanailua

Donna Leon on jälleen kirjoittanut toimivan dekkarin. Vaikkei sarjaan olisi aiemmin tutustunut, uskon, ettei se häiritse tämän teoksen lukemista. Juonessa tärkeintä ovat kuitenkin rikosten ja ihailijan henkilöllisyyden selvittäminen. Tapahtumat etenevät aiemmista osista tuttuun tyyliin rauhallisesti ja samalla jännitys säilyy koko teoksen lävitse.

Jos sarjan osia on jo aiemmin lukenut, romaanilta osaa odottaa tietynlaisia tapahtumia. Henkilöiden muodostamat sosiaaliset verkostot sekä heidän keskinäinen sanailunsa on tälläkin kertaa viihdyttävää, vaikka Questuran sisällä

tapahtuvat laillisuuden rajojen venytykset saavat hieman ihmettelemään, mikä kaikki onkaan mahdollista Leonin teosten maailmassa.

"Miten voin auttaa teitä tänään, hyvät herrat?" signorina kysyi ja kääntyi Vianellon puoleen aivan kuin olisi juuri huomannut heidän astuneen sisään.

"Ihan ensiksi voisitte kertoa", Brunetti aloitti ja vilkaisi syyttävästi myös vaiteliaana seisovaa Vianelloa, "mitä täällä oikein tapahtuu."

Signorinan ja Vianellon välillä kulki jokin viesti, joka jäi Brunettilta pimentoon, mutta sitten signorina sanoi: "Haluan ylietsivä Scarpan pään." (Leon 2017, 87–88.)

Questuran väki eli apulaispoliisipäällikkö Patta ja hänen sihteerinsä signorina Elletra, ylikonstaapeli Vianello, ylietsivä Scarpa, komisario Claudia Griffoni ja konstaapeli Alvisé sekä Brunettin perhe, niin vaimo Paola, lapset Chiara ja Raffi kuin Paolan vanhemmat kreivi ja kreivitärkin muodostavat persoonallisen joukon, jonka seuraan on mukava pujahtaa. Heiltä voi odottaa monenlaisia reaktioita tapahtumiin. Kun sarjan osien lukemista annostelee sopivien aikojen päähän toisistaan, eivät henkilöiden ja tapahtumien tuttuus ja ennustettavuuskaan pääse liikaa häiritsemään, vaan ne tuntuvat kotoisilta.

Teoksen tapahtumapaikkana oleva Venetsia ei jää henkilöiden varjoon.

Teoksessa kuvatun kaupungin hämyisille kujille ja rapistuvienkin rakennusten lomaan toivoisi pääsevänsä seikkailemaan. Siitäkin huolimatta, etteivät Brunetti ja monet muutkaan teoksen henkilöt arvosta niitä suuria turistimassoja, jotka täyttävät heidän elinympäristönsä. Kaupungin lisäksi teoksessa kuvatut ruokalajit sekä ooppera herättävät kiinnostusta ja halun tutustua niihin paremmin.

Donna Leonin *Tuntematon ihailija* kuuluu teoksiin, joiden ei toivo ihan heti päättyvän, vaikka romaanin haluaakin lukea nopeasti loppuun, jotta saisi selville, kuka syyllinen oli ja miksi.

Donna Leon: *Tuntematon ihailija. Komisario Guido Brunettin tutkimuksia. (Falling in Love)* Suom. Kaijamari Sivill. Otava 2017. 285 s.

Pirjo Kantojärvi on Torniossa asuva kirjoittamisen maisteri